

Recenzja

Piotr Milkiewicz, Maciej Wójcicki

Przeszczepienie wątroby bez tajemnic

Wyd. I. Medycyna Praktyczna, Kraków 2019, s. 108, ISBN 978-83-7430-606-5

Wubiegłym roku nakładem Medycyny Praktycznej ukazał się poradnik kierowany przede wszystkim do osób mających w perspektywie poważny zabieg medyczny, jakim jest przeszczep wątroby. Jak piszą we wstępie autorzy, może on być przydatny także dla członków ich rodzin oraz innych osób zainteresowanych tym tematem, w tym dla studentów medycyny, a nawet lekarzy rodzinnych, którym zawarte w poradniku, aktualne informacje mogą pomóc w właściwym prowadzeniu pacjentów po przeszczepieniu wątroby. Jak się wydaje, poradnik stanowi dobry przykład niezwykle potrzebnych opracowań ułatwiających osobom dotkniętym poważną chorobą konfrontację z tym trudnym doświadczeniem, a także koniecznością podjęcia leczenia inwazyjnego.

Warto podkreślić, że skuteczne leczenie wymaga dobrej współpracy pacjenta oraz członków jego rodziny z lekarzem. To z kolei zależne jest od komunikacji w relacji lekarz – pacjent i jego rodzina. Istotnym fragmentem tej komunikacji jest informacja przekazywana pacjentowi i rodzinie przez lekarza w trakcie bezpośrednich kontaktów. Informacja ta powinna być prawdziwa, a zarazem dostosowana do sytuacji i potrzeb pacjenta. Powinna też sprzyjać w uzyskaniu rozeznania co do zaistniałej sytuacji i nie zawierać nierealistycznych obietnic. Jej funkcją jest pomoc w odnalezieniu się w nowej, trudnej dla pacjenta i jego rodziny sytuacji, a jednocześnie pomoc w łagodzeniu nadmiernych obaw i lęków. Wydaje się, że omawiany poradnik znakomicie spełnia wszystkie te zadania.

Ważnym aspektem komunikacji mającej miejsce w sytuacjach klinicznych są pojawiające się w nich uczucia, zwykle wysoce zindywidualizowane, zależne od sytuacji i charakteru osób biorących udział w kontakcie oraz wynikające z ich konkretnych zachowań. Dobrze jest, gdy komunikacja przyjmuje charakter terapeutyczny, wzmacniając wzajemną współpracę i poczucie bezpieczeństwa pacjenta oraz poprawiając efekty leczenia.

Wracając do recenzowanej pozycji, w tym kontekście należy stwierdzić, że choć żadna lektura nie zastąpi tego, co może dać rozmowa i żywy kontakt z lekarzem, to jednak może ten kontakt ułatwić, przybliżając sytuację doświadczenia, z którym przyjdzie się prawdopodobnie wkrótce zmierzyć. Przekazane pisemnie informacje mogą mieć znaczną terapeutyczną wartość, jeśli umożliwią powstanie względnie adekwatnych wyobrażeń rozważanej sytuacji, a co więcej – jeśli wyobrażenia te przesycane będą bardziej nadzieją niż lękiem.

Omawiany poradnik w większości przypadków zapewne pełnić będzie właśnie taką rolę, niezależnie od jego funkcji informacyjnej, szczególnie ważnej dla osób zainteresowanych tematem ze względów profesjonalnych, a więc np. studentów medycyny czy lekarzy rodzinnych.

Poradnik składa się z krótkiej notki o autorach niepozostawiającej u czytelnika cienia wątpliwości co do ich wysokich kompetencji (co z punktu widzenia pacjenta jest niezwykle ważne), krótkiego wprowadzenia oraz części informacyjnej zatytułowanej „101 pytań

i odpowiedzi”. Ta ostatnia część podzielona jest na 4 podrozdziały zatytułowane kolejno: „Przed przeszczepieniem”, „Operacja”, „Okres pooperacyjny” i „Po wypisaniu ze szpitala”. Część informacyjną znakomicie uzupełnia część zatytułowana „Historie pacjentów”.

W części informacyjnej padają krótkie, konkretne pytania dotyczące najważniejszych kwestii, jakie pojawić się mogą w umyśle człowieka pragnącego poznać i zrozumieć sytuację towarzyszącą choremu w kolejnych etapach tej – jak piszą autorzy – „...trudnej i niebezpiecznej podróży”, a wraz z nimi pojawiają się pełne, rzeczowe i jasne nawet dla laika odpowiedzi oparte na najnowszej wiedzy medycznej i cechujące się zarówno merytoryczną poprawnością, jak i – co należy podkreślić – dużym taktem oraz wrażliwością na możliwe reakcje odbiorcy.

Podczas lektury kolejnych pytań i odpowiedzi obraz tego, czym jest wątroba w organizmie, czy można ją zastąpić, jakie choroby ją uszkadzają i kiedy pojawia się konieczność przeszczepu, jak wygląda kwalifikacja do takiego zabiegu, jak wygląda następnie przygotowanie do niego, kto może być dawcą i szeregiem innych spraw ważnych w okresie przed operacją i po niej, staje się dla czytelnika jasny. Niektóre odpowiedzi wzbogacone zostały kolorowymi rycinami pomagającymi np. lepiej zobaczyć różnicę pomiędzy zdrową a chorą wątrobą czy pewne istotne szczegóły związane z operacją.

Z podrozdziału zatytułowanego „Operacja” przykładowo wymienię takie pytania jak: Skąd pochodzi narząd do przeszczepu wątroby?; Jak wygląda przygotowanie do przeszczepienia krótko przed operacją?; Jak wygląda operacja przeszczepienia wątroby; Jak długo trwa i jak szybko pacjent budzi się po operacji?

W podrozdziale trzecim – „Okres pooperacyjny” znaleźć można między innymi odpowiedzi na następujące pytania: Jak długo po przeszczepieniu wątroby pacjent przebywa w szpitalu i na jakich oddziałach?; Jakie jest ryzyko, że przeszczepiona wątroba nie podejmie czynności; Jak często występują zakażenia w pierwszych 3 miesiącach po

przeszczepieniu wątroby i czym zwykle są spowodowane?; Jakie są główne przyczyny zgonu chorych w okresie pierwszych 3 miesięcy po przeszczepieniu wątroby?

W podrozdziale zatytułowanym „Po wypisaniu ze szpitala” możemy znaleźć odpowiedzi na takie pytania jak: Kiedy usuwa się kąpać w wannie?; Jakie leki przeciwbólowe można bezpiecznie stosować?; Jakich leków przeciwbólowych nie powinno się stosować?; Czy można przyjmować leki na przeziębienie dostępne w aptece bez recepty?; Jaki tryb życia należy prowadzić po przeszczepieniu wątroby?; Jakie ćwiczenia można wykonywać, a jakich nie należy?; Kiedy można wrócić do pracy po przeszczepieniu wątroby?; Czy po przeszczepieniu wątroby można się poddać szczepieniom ochronnym?; Ile leków trzeba przyjmować po przeszczepieniu wątroby i jakie to leki?; Jak zapobiegać zakażeniom przez pierwsze 3 miesiące po przeszczepieniu wątroby?; Na co pacjenci powinni zwracać szczególną uwagę przez pierwsze 3 miesiące po przeszczepieniu wątroby?

Oczywiście przedstawione tu przykładowo pytania, na które w wycuciem, a jednocześnie w sposób jasny i rzeczowy odpowiada ją autorzy poradnika, stanowią jedynie mały fragment zawartych w nim informacji. Jak widać z ich charakteru, stanowią one dobrą podstawę do zbudowania w miarę jasnego obrazu sytuacji towarzyszącej pacjentom przed, w trakcie i po zabiegu transplantacji.

Świetnym pomysłem jest uzupełnienie rzeczowych, medycznych informacji na ten temat, przekazanych czytelnikom przez autorów, o informacje przekazane również przez pacjentów. Dostarcza ich część zatytułowana „Historie pacjentów”, zawierająca kilkanaście opisów pochodzących od pacjentów, którzy przeszli pomyślnie przeszczep wątroby, oraz od kilku ich bliskich, którzy postanowili podzielić się swymi osobistymi przeżyciami. W ten sposób czytelnik w sposób zdecydowanie pełniejszy może stworzyć sobie obraz tego, na czym polega i z czym się wiąże zabieg przeszczepu wątroby, uwzględniając zarówno

jego obiektywną stronę, jak i jego stronę subiektywną, dotyczącą towarzyszących mu przeżyć.

Gratulując Autorom pomysłu wydania bardzo nowoczesnego poradnika, jak się wydaje bardzo dobrze trafiającego w potrzeby tych wszystkich, którzy zmuszeni są konfrontować się z doświadczeniem przeszczepu wątroby, chciałbym zachęcić do jego uważnej lektury. Dla osób osobiście dotkniętych koniecznością

poddania się zabiegowi przeszczepu stanowi bowiem znakomitą alternatywę szukania rozproszonych i często niezbyt prawdziwych informacji, jakie znaleźć można w Internecie, a co więcej – pozwala dowiedzieć się, jak inni w podobnej sytuacji potrafili konstruktywnie sobie z nią radzić.

*Marek Motyka
Katedra Psychologii i Dydaktyki UEK*